

Kortársunk volt: Kernács Gabriella

„Sohasem láttam embereket olyan hamar megöszülni, mint akik kortársaink voltak.

Olyan időket élünk, amikor minden elmúló év utolsó napján felsóhajtunk: csak hogy vége van már! S nem akarjuk hinni, hogy ami utána jó, még mindig rosszabb napokat hoz.”

Miért veszem le a Mire megvénülünket, s mért ütöm fel legutolsó fejezetét? Újra bele kell fognom az olvasásba, hogy megértsem, miféle játékot űznek velem a szavak, honnan és hová lódítják emlékeimet.

„... kortársaink voltak” - írja a sokszorosan felejtésre ítélt, de valami eltökélt makacssággal agykérgünkbe beépülő, sejtjeinkben csak azért is velünk maradó Jókai.

Kortársaink voltak ...

Ezt a szópárt találta, választotta épp tíz éve, 2011 és '12 fordulóján az Iparművészeti Múzeum kupolatermében rendezett kiállítás címéül Kernács Gabriella. Vagy a kiállítás címe választotta őt? Ugyan ki más találhatott volna, ki más ismerte volna mindőjüket, az ottani hatvanhárom mellett azt az ezernél is többet, akiről méltatást írt, elemzést fogalmazott, lexikoncikket, esszét, tanulmányt, monográfiát szerkesztett, vagy épp filmet forgatott. Férjével, B. Farkas Tamással közösen készített alkotásaik – portré filmek, művelődési és ismeretterjesztő sorozatok, tárlatokat, művésztelepeket, műhelymunkákat dokumentáló képző-, ipar- és filmművészeti műsorok négy évtizeden át voltak a televízió, majd a televíziók művészeti programjainak etalonjai. A Magyar Örökség díj, a Magyar Művészeti Akadémia tiszteleti tagsága és Írói Díja legfölből a jéghegy csúcsán lobogtatott zászlócskák lehetnek. Olykor magam is beleártva a filmszerkesztésbe, kalaplevéve kellett konstatálnom, minő fényes tudással, s mégis mily példaadó tapintattal, szakmai alázattal készültek az anyagok Gabiék műhelyében. Sok jeles, ám eladdig alig ismert művész munkássága épp az ő kamerájuk elé állítva, az ő filmjük által vált hallhatatlanná. Hadd mondjak neveket, azokét, akik – hiszek benne – terített asztallal várják odaát Gabit. Szalay Lajos és Samu Géza, Kő Pál és Anna Margit, Ország Lili és Szabó Vladimir, Kassák Lajos és El Kazovszkij.

Tudták, hogy Gabi is a Pannónia Filmstúdióban kezdett dolgozni, a szintén „hibás káderlappal” oda száműzött Jankovics Marcellel egy időben? Néhány hete miatta jártunk ugyanitt. Meséljem-e újra Jókait ..., hogy kortársaink voltak?

Hogyan volt képes Gabi az ezeregyedik művész alkotására is úgy tekinteni, azzal a természetes, őszinte pillantással, gyermeki ártatlansággal, mintha legelőször látna olyat? Pedig egy idő után nem csak a maga szemével nézett, miután alkotó párja – és élete társa – Tomi szeme világa kihuny, helyette is látnia kellett, az ő éjfekete recehártyájára is Gabi tengerzöld szeme továbbította a képet.

Először 1984-ben egy Vigadó Galériában Keresztes Dórával közösen rendezett kiállításunk kapcsán találkoztunk, s utoljára – legalábbis a szakma nyilvánossága előtt – ugyanott. A harminc évvel később megismételt tárlatot Kernács Gabriella nyitotta meg. Értő, elemző tanulmányát a gyász hír perceiben újraolvasva egy idézetbe ütköztem. Weöres Sándor „De profundis” című verséből való: „Más halálán életet cserélünk, a föld rendje ez...” Tudom, és talán el is fogadom, ez a rend, zajlik a Nagy Cserebere, de Kernács Gabriellával együtt most egyszerre az az ezer is hiányozni kezd, akiket ő tartott számon, s akik az ő révén tudtak egymásról, figyelték a másikat, értették a Nagy Környülállást, vagy legalábbis úgy csináltak, mintha értenék a föl nem foghatót. Fölfognák a meg nem érthetőt. Elhinnék a megmagyarázhatatlant.

Igen, hiányoznak ők is, a hamar öszülők, akik – Jókai Mór és Kernács Gabriella szavával – a „kortársaink voltak”.

Orosz István